

Gal. methodi medendi

macho, & vtero sunt, sine nomine relinquunt. Tu tñ de nominibus non laborabis. Illud potius intelliges, singularum particularum substantiæ molem ex tali maxime cõpletam esse natura, quæ utiq; (vt in sinuosis vlceribus videre licet) & perire, & regigni potest. At vero nec fibrosa, nec nervosa, mēbranosa ue natura eandem generationē habere cernitur. Nec fas est eiusmodi singularum partiū fibras à malignis febribus liquari, sicuti carnes: qñ animal ipsum priusq; hæ prorsus sint siccata, interemerint. Sanè sunt & quas marasmodes febres vocant, vniuersæ ex earū genere quæ colliquant. Sed in eo differunt, quæ portio carnis in his colliquatur, ea semper vaporis vice digeritur: in illis defluit in vētrem. Cernitur hoc etiā in carnibus, dum in craticulis torrent, euidenter fieri. Siquidem ab aliquibus plurima liquatio defluit, deciditq; in prunas largiter: Ab aliquibus nihil oīno, quod utiq; sentias, defluere videtur, etiā si par sit prunarū subdita copia. Quippe feris suis, aut nihil oīno, aut planè minimū est quod defluat: cicuribus vero plurimū. Quantoq; magis vel adipe, vel carne animal abūdat, tanto profectò quod ab ipsis carnibus dum in craticulis torrent defluit, cernitur copiosius. Ad eūdem itaq; modum in calidissimis febribus, si carnes humidæ ac molles cum adipis copia fuerint, eas sensu liquari deprehēdas: Sin sine adipe & siccæ sint, in marasmodes febres transeunt. Clarissimo huius rei argumento sunt infirmi, qui p aluum, quod liquat, excernunt, qui nisi prius vel morbi violētia, vel medicorum incitā moriantur, in marasmodes febres incidunt. Siquidem quoad materiam vberem habent, hanc colliquāt, vbi illis tum adeps, tum caro mollis defecit, duras & egre liquabiles carnes siccāt, à quibus, ppter siccitatem nihil defluit: veluti nec ab iis quæ sale sunt siccata, si quis has quoq; torrere parās pari cum alijs igni admoueat. Nam & sicciōres earum cārnes reddentur, & corij ritu durabuntur: nec defluet ex his vlla sensibilis liquatio. Hæc igitur cum scias: etiā colliquantium febrium iisdem methodis curam ages, tum ad frigidam exhibendā quamprimum properās, tum ijs quæ humectent & refrigerent nutriens. Mulsam vero inimicissimam censebis: qua tñ vti plerōq; medicorum in eiusmodi febribus vides. Verum de colliquantibus febribus differere in posterū licebit: æque vt de ijs hecicis febribus quæ in pestilentijs contingunt: cuiusmodi ea est quæ nūc publice grassatur. Dicitur namq; & de hac inter pestilentes febres. Reliquarum vero tum hecicarū, tum quas marasmodes vocamus, abunde mihi sanationis methodum tradidisse videor.

*ut q. it. præs. v. p. v. cap. 3.
is. 3. class. q.*

* τῶν κρεῖττων
* αἰσθητικῶν

GALENI METHODI MEDENDI, ID EST

DE MORBIS CVRANDIS,

LIBER VNDECIMVS.

ARGVMENT. LIBRI.

*Indicationes omnes explicat quæcumq; in curandis putridis febribus æstimantur;
ac pertractat de cataplasmatibus, perfusionibus, & balneis quæ pro
ratione inflammatarum partium adhibentur.*

*Quid actum superioribus libris, quid hoc agendum, ac de primis, & communibus
fontibus curatiuarum indicationum.*

CAP. I.

Febrium quas putrescens accendit humor, primæ remediorum indicatōnes dictæ prius sunt. quo loco eas quemadmodū & duas & tres efficias, docui: etiā si velis vnā. Nunc vero quod in alijs febribus fecimus, vt ex primis generibus ductis, ad vltimas vsq; species diuidēdo pueniremus, idem & in pposita differentia facere tentemus: illud prius admonentes, quod etiā in libris de pulsuū differentia ostendimus, siue primas differentias, siue prima genera, siue maxime generales ideas, siue quomodoq; aliter appellare libeat, modo exactā rei notionem serues, nihil interfuturum. Ac febrium qdem ipsarum quæadmodum eas, quas diarias vocamus, cures, in horum cõmentariorum octauo exposui. pari modo & quæadmodum continētes, in libro q illum sequit. atq; etiā quæadmodum tertias hecicas scilicet, in eo qui illi succedit: qui totius operis est decimus. In qbus non ppria modo cuiusq; sed etiā cõmunium pleraq; explicauit. Nunc quæadmodum quæ ex putrescentibus humoribus excitentur, methodo sint sanandæ, aggredi statui. Quæ curationē indicant: prout in duo diuidunt, affectus quæ curamus, & partium ægrotantis tēperies sunt. Licet aut ea (vt dictū est) & vna summa interpretetur, dicentes vnā esse oīum morborum cõmunem curatiōis indicatōnem, nēpe cõtrarietatē ipsam. qua rursus diuisa, duas existere, morbo. s. ex ijs quæ sibi contraria sint, adhibēda remedia indicante: laborantis vero tēperie, vnā cū ipso morbo, contrarietatis mensurā definiēte. Porrò dictū in illis est ambientem quoq; nos aerem vnā efficere indicatōnem posse: Et cū primā seccionē in duo tñ facimus, ambientē vel ægritudinis causis, vel sanitatis annumerandū esse. At vero cum sanitatis causæ sint omnia

lib. 3. cap. 15

H

A omnia quæ sanitatem efficiunt, vna certe earum est quod auxiliū remediū ue vocatur, quod pro varijs notionibus & vltima & prima sanitatis causa recte dicitur: Quippe tempore vltima erit, propterea quod tempore natura & ars & fortuna priores eo sanitatis causæ sunt: Prima vero est, quatenus id laborantis corpus tangit, alteratq; eius affectum, ac ppter alterationē quā id facit, cū ægra corpora ad sanitatem perducuntur, ars & artifex sanitatis causæ fiunt, non q̄ hæc morbos primum submoueant, sed q̄ alia materia ad id cōmoda intercedente, quod auxiliū appellatur. Siquidem sanguinis missio, quam phlebotomiam vocāt, ipsa q̄dem per se hoc quod iam dictum est, nomen possidet. At cum hominī malum affert, ex causis fit morbificis: cōtra, cum prodest, ex salubribus. Ac ppter ea cum proficit, vocatur auxiliū: sicut profectō oīs materia quæ quomodo libet corpus alterat, quo tpe iuuat, auxiliū dicitur. Ad eundē modum & ambientis pprium pro natura sua nomen est aer: relatus tñ ad nos, aliās auxiliū, & sanitatis causarum vna efficiū: aliās ijs contrariarū, nēpe morbificarum. At qm̄ aeri tum ex præsentē coeli statu, tum anni tēpore, tum regionis natura, suæ in humido, sicco, calido, & frigido mutationes accedunt: ex illorum rursus vnoquoq; alię particulares indicationes oriuntur. Ac fortuna q̄dem, & ars, & artifex, materialium interuentu agunt: natura vero per se ipsa. Ea ex tribus his partibus cōpletur, ex spiritibus, & partium, quæ vere dicuntur solidæ, substantiæ, (quas alibi ex semine geniali cōditas esse monstrauimus) & tertia ab ijs carnosæ, quæ cuiq; particulæ est sua. Singulæ autē iam dictarum trium ppriam pro natura sua tum qualitatem habent, tum quantitatem. Ac qualitas q̄dem earum ex cōgrua temperie humidī, sicci, calidi, & frigidi consistit: Quātitas vero solidarum partium par semper manet: sed ijs qui adhuc inuagētur, numero dūtaxat: qui vero absoluti iam sunt, etiam magnitudine. Carnosæ vero substantiæ magnitudo variat, etiam si p̄terea non augeat animans. Pari modo & spiritus substantiæ, tantū non quolibet momēto, tum minor, tum maior conspicit. Ergo etiā supra ea quæ indicationes p̄stare prius diximus, virtus vel sola ijs tribus substantiis, quas modo cōprehēdimus, simul enumeratis addit: vel si tēperamētū seorsum sit discretū, t̄ in ipso. Atq; hæc ipsa rursus bifariam quoq; vt ostensum est, scindit, & in originalē naturā, & in acquisitiū affectū: sic nimirum, vt ex istis, & alijs quæ prius dicta sunt, ppria quædā cuiusq; remediū sit indicatio: Sepe autē adicitia tēperies ad efficiētes causas reducta, illis indicationē concedit. Ad hunc itaq; modū ex ætate, vitę instituto, & cōsuetudine, indicationē remediū suggeri diximus, cōsentireq; iter oēs iam dictas indicationes. Siquidē in ijs quæ magis sunt speciales, cōtineri semper quæ magis sint generales. Agi vero in vsum quæ magis sint particulares, s. ex magis generalium sectione inuētas.

De indicationibus quæ ab affectu febris præstantur, ac quid differat putridarum curatio, à reliquarum febrium curatione.

CAP. 2.

Prima namq; oīum curationis indicationum, quæ ex ipso qui curatur morbo accipit, contrarietatem p̄scripsit. At qm̄ morborum plura sunt genera, cuiq; eorum sua erit contrarietas. Verum cætera in præsens omitant: Proponatur autē nobis ad præsentem disputationē dūtaxat, morbi quem curamus genus in intēperie positum. Id igitur p̄ cōtrariam ipsi intēperiem sanabit. At qm̄ vniuersi febrium generis intēperies est calor, nimirum per frigiditatem curabit. sic vt oēs indicationes inter se concordēt. Nā siue dixerimus absoluto sermōe febrē p̄ ea q̄ contraria sunt, sanandā esse, siue adiecerimus, p̄ ea quæ cōtraria sunt temperamēto: nulla pugnantiā in sermone erit: Similiter nec si per frigida sanandā febrem esse dixerimus. Sed nec si diuidentes id, dicamus aliquā sanare nos febrem p̄ ea quæ actu, aliquando & per ea quæ potestate, aliquando & p̄ ea quæ ex accidenti refrigerant, aut etiam ista coniungentes, nulla pugnantiā cum ijs quæ dicta sunt, in sermone erit: Pari modo nec si quis dicat, quæ actu, potestate, vel ex accidente calfaciant, ea febres deteriores reddere q̄ prius fuerant: Contra quæ actu, potestate, vel ex accidente refrigerent, ea febres sanare. Quippe indicatio quæ ab affectu sumitur, in tot numero particulares indicationes est diducta. Hæc vero rursus ipsæ particulares indicationes materias inueniunt, iuxta eas methodos quæ in opere de medicamentis sunt traditæ: qm̄ illarum principium id est, in quo finita est curandi affectus diuisio. Ac maxime q̄dem propria in soluendo morbo intelligit curatio: sed per abusionem etiam missū genus, tum ex vera curatione, tum prouisione, quā Prophylacem appellat. Ac diararum q̄dem febrium, quemadmodum & hecicarum, vera & ppria curatio est. Earum vero quæ ex putrescētibus excitant humoribus vocata curatio, Prophylacem quoq; sibi adiūxit: cuius officium est causam, quæ morbum creat, adimere. Sanè nominatur hæc ipsa quoq; artis pars, curatrix: quæ utiq; ab ea quæ pure syncereq; prophylactice dicitur, in eo distincta est, q̄ sub hac iam sensibilibiter ex ipsa causa morbus est genitus, in prophylactice vero est futurus. Atq; nominibus quidem quisq; prout volet vtatur: (id enim semper monere oportet) sed remediū indicationem quæ à rebus singulis præstetur, seruet: quādo si vel vnam aliquā earum prætereat, ad portionem tum magnitudinis illius, tum facultatis, curatio claudicabit.

De curationum modis, qui ex indicationibus ab ægroti viribus sumptis præstantur.

CAP. 3.

Porro quemadmodum ab affectu ad materias prælidiorum peruenimus, eodem modo ab singulis reliquorum generum primorum descendendum ad eas est: veluti à virtute. Nam ea morbo ceu aduersatrix est opposita. Propositumq; medico est huic omni ratione opitulari ac Septimā Classis. iiiiiii iij subuenire.

† non h̄ r̄v̄xi. i.
& fortuna. ad
dūt antiq. cod.

† non h̄ r̄v̄xi. i.
& fortuna. ad
dūt antiq. cod.

† non h̄ r̄v̄xi. i.
& fortuna. ad
dūt antiq. cod.

Vit. ca. 5. l. 9. cap. 19.

idem. 7. E.

Gal. methodi medendi

subuenire. Ergo quis primus est à virtute scopus, aut quenam indicatio prima: Nam hic quoque loqui pro arbitrio possis, s. virtutem ipsam vnū scopum ac primū statuens. quod vero ab ea indicatur, alterum & secundū, itaque cum monstratū sit virtutem sui custodia prescribere, sicuti morbum se tollendum, erit rursus in virtute secundus scopus, ipsius custodia: sicut in morbis, ipsorum sublatio. At vero custodia similitum exhibitionem indicabit, sublatio contrariorū. Quoniam vero virium substantia tum ex spiritu, tum ex carnosa specie, tum solidis ipsis cōpletur: ex ijs quę similia sunt, moliri cuius suā Diamonen. i. custodiam cōueniet: Spiritui ex respiratione ac transpiratione, & qui ex sanguine attollitur, vapore: liceat vero hic quoque volenti, vel grāce Aerōsin, quasi aerationem dicas, vel sanguinis attenuationem, vel in halitum sōlutionem, vel vtcunq; liberit appellare: Solidorum vero generi, ex solido nutrimento. Quemadmodū carnosō generi, per eam naturā, quę in medio humidōrū ac solidorum corporum est: Porro cuiusq; horum mensuram ex conseruandę substantię quātitate inuenies: qualitate vero ex ipsius tēperie. Cum vero horū cuiusq; vel optima tēperies sit, vel aliquatenus vitiosa: quę qdem optima est, semper seruari debet: quę vero oīno vitio non caret, hæc in sanis qdem vel seruāda est, vel alteranda: in ægris vero seruāda est, ea ipsa. s. ratione, qua prius ostēdimus maximā esse à cōsuetudine indicationē. quippe vel tēperamentum originale ipsam seruare, vel adscititium inducere. Præstari vero (vt prædictū est) mensurę auxiliōrum indicationem ex eo temperamento quod iam præfens sit: ita nimirum sicut ex ætate, non quam æger prius habuerit, sed quam nunc habeat. Cum vero diuersitas non parua sit in partium animalis temperamento, propriam cuiq; mēsuram fore eorum quę ipsi sint similia: nempe ei quę terrea magis est, eorum quę magis sint terrea: & ei quę humidior est, eorū quę sint humidiora: Ad eundem modum & ei quę magis aerea est, eorum quę plus huius substantię in se habeant: sicut calidiori, eorum quę magis substantię igneę participant. Hinc vero iam materias particulares oēs in cibis, potione, aere, & oibus peragi solitis, inueniendas esse. Vbi vero secū pugnauerint indicationes aliqua, superius cōprehensa methodo ad ea quę agenda sint inuenienda, vtendum esse: perpenſis scilicet indicantium scoporum, tum magnitudine, tum dignitate. Ostendimus. n. eligēdas eas indicationes esse: quas scopi digniores maioresq; prescribent. ac dignitatem eorum, vel vite, vel sanitatis respectu iudicandum. Magnitudinem vero duplicem esse, vel proprię substantię ratione, vel declinationis à naturali habitu. Ergo ab his iam methodis age dum exercitemur in genere febrium, quod ex putredine nascitur.

Indicationes quę ab affectu ipso, qui putredo est, in continentibus putridis præbentur. CAP. 4.

Quoniam putredo vel æqualiter in omnibus subsistit vasis; vel in maximis, maximeq; principalibus, (ea porro sunt inter alas & inguina) vel vna quapiam particula, quę vel phlegmonem in se habet, vel etiā citra phlegmonē, veluti in foco quodam principium febris in se continet: in singulis his differentijs seorsum exercitari conueniet. Ac primū eam tractandam pponemus, quę vel in maximis vasis, vel simul oibus consistit. Quę igitur ex tali affectu oritur febris, planē necessum est synochon, id est continentē esse. Nec fieri potest vt ea sanes, nisi inhibita prius putredo sit. Porro ea inhiberi, causa manente, non potest. Quare submouēda ipsius causa est: si modo putredo ipsa prior, mox post ipsam febris sanari debet. Ergo quę causa putredinis est, quę se per omnia vasa æquabiliter diffundit: Sanē reuocare in memoriam prius conueniet, quanam aliās putredinis indicata sit causa: ac deinde cur pari modo in omnibus animalis partibus fiat, inquirere. Ergo ostensum est, vbi morborum causas reddidimus, illa tantum putrescere corpora, quę cum calida humidaq; natura sint, neq; perflata, neq; ventilata, in calido humidoq; loco maneant. Quod si in motu sint, ventilenturq; ac perflentur, posse ea non putria integraq; seruari: potissimum quęcunq; corpora sua ipsorum natura reguntur, vt animalium & stirpium. Ea namq; (sicut in opere de naturalibus facultatibus est proditum) ab initio congenitos secum motus habent, quibus superflua excernant. Ostensum non minus & in alijs duobus libris est, quāta sit tum respirationis, tum pulsuum vtilitas ad perflatum ventilationemq; corporis, atq; eius natium calorem tuendum. Itaq; siquid in eo manifeste putrescere debet, dictas transpirationes impeditas esse oportet. At vero qui fieri potest, vt ille per totū animal sistatur, nisi vel finibus vasorū stipatis, vel tota cute: Porro accidere in finibus vasorū stipatio potest vel ex vehemēti extrinsecus refrigeratione, vel ex succorū, qui extrorsum in ipsis cōfertim ruerint, crassitudine, multitudine, vel lentitia. Accidit hoc illis & ex ijs exercitatiōibus, quę in palæstra, vel aliās obeuntur, & itinere laborioso, vel ambiētis statu, cum ex rigore in æstum subito est mutatus. Nonnullis vero feruentes ex ira succi, ac foras simul impetu ruentes, dictas stipationes effecerunt. Quisquis igitur propositam sanaturus est febrem, hic simul causam eius adimat oportet, simul calorem qui in animali excitatus ab ea est, refrigeret. Ac quemadmodum qdem ille sit refrigerandus, prius est dictum. Causam vero adimi oportebit, ppria cuiusq; naturę inuenta cōtrarietate: Vtiq; si ex frigida causa stipatum densumq; redditū corpus est, relaxato eo, omniq; ratione rarefacto: Sin ex obstructione ita est affectū, hac reclusa: Quod vero recludet, hic quoque ad cōtrarietatis indicatiōem attentus inuenies: Vbi nāq; abundantia humorū est, hos vacuabis: Vbi crassi sunt & glutinosi, tenues eos ac fluxiles efficies. Si plures causę aliqñ coibunt, omnibus per contraria

idem. f. b.

id. f. b. cap. 3. b. et f. p.
diff. febr. cap. 3. H. ce in f.
sang. miss. cap. 5. H.

quæ est san +
antiqui i. fusio
nem

* x̄s̄ est in
antiqui. i. fusio
nem

† e' p' r' u' d' u' o' r'
m' e' r' i' s'

cap. 2.

A contraria occurrer. Si quidem fieri potest, ut & coarctatum corpus sit, & exigui meatus densati, & multi simul ac lentii humores sublint. In eiusmodi autem causarum complexu, si recte quæ prius comprehensa sunt, meminimus; coepisse à sanguinis missione conveniet: ac abundantia vacuata, tum ad extenuandos humores venire: ab hoc ad remittenda quæ sunt constricta, & rarefacienda quæ sunt densata. Atque hæc quidem à morbi affectu indicatiue sunt sumenda.

Indicationes à viribus eorum, qui continente febre putrida correpti sunt.

CAP. 5.

A Viribus autem (quæ has cibi, potiones, & spiritus certa mensura & apta qualitate exhibita, servabunt, inuentus autem est quantitatis eorum modus ex virium substantia: qualitatis vero à tēpe ramento) nimirum æstimari debet, quæ admodum vires quæ corpus regunt, in his se habeant. Quippe si valentes sint, aucter vacuantibus præsidij vteris: hæc autem ab affectu morbi fuere accepta: Sin infirmiores sint reddita, vacuantia remedia cautius administrabis. Sed & nutrimenti modus hinc tibi est desumendus. Quippe cum vires legitimè robur suum habent, & morbi summus vigor breui futurus expectat: tenuissimo victu licet uti: Cum sint infirmiores, non licet sine gravi noxa: Sed adijcere ad nutrimenta tamen oportet, quantum est de robore virium imminutum. Atque ex

B his scopis accipiendus est nutrimenti modus: qualitas vero, ex morbi affectu, vna cum solidorum corporum, quod tamen est, naturali ramento. Ab affectu, si is obstructio est, quæ extenuet. A naturali ipsorum tēperie, vna cum consuetudine, prout et prius est definitum. Tempus vero nutriendi, quod quidem ad reliquas spectat febres, quæ ex putredine oriuntur, in progressu sermonis dicitur. Quæ vero vnicam tamen à principio ad finem accessionem habent, (de his namque præsens est sermo) in his facilis toleratio, & consuetudo spectari debent. quoniam cibus illis eo tempore est offerendus, quæ quo facilius quæ in cæteris morbum tolerant: eoque potissimum diei tempore, quo prius in sanitate cibari erant sueti. Etenim facillime cibum ferent, si ex his considerationibus assument. Quæ autem frigida quoque ipsi quæ ita laborant, sit exhibenda, cum, si iam succi concoquantur, & crassitudo eorum prætenuata est, id ex ijs, quæ prius sunt comprehensa, manifestum arbitror.

Quid commune habeant continentes febres cum diarijs, & reliquis, quæ ex putredine oriuntur.

CAP. 6.

Siquidem cum eiusmodi febris cõia quædam cum ambabus habeat, tum ijs quæ ex humorum ortæ putredine circuitibus quibusdam accessiones habet, tum ijs quas diarias vocamus, merito in utroque genere de ipsa mentionem facimus: cum vnicam accessionem habeat ut diaria, ceterum ex putredine orta multos duret dies. Itaque unum cum diarijs cõe habebit, duo cum ijs quæ ex putredine ortæ multos durant dies. Reliquum continentium febrium (quas synochos vocant) genus duo habet cum diarijs cõmunia: nempe & quæ sine putredine sit, & quæ absque circuitu. Tertium vero cõmune non est: cum subinde in quintum porrigatur diem. Atque harum quidem continentium febrium prodiva prius curatio est. Continentium vero, quas putredo excitavit, curatio, cum utriusque generi cõmunis esset, et nos in ambobus de ipsa differere coegit. Ceterum substantia earum totaque natura ex eo est genere, quod nunc nobis proponitur. In uno autem eorum quæ ipsis accidunt, cum diarijs conveniebant. Id fuit, quod vna in totum totius morbi accessio erat. Ergo & curatio earum, vnum hoc duntaxat cõmune cum diarijs habeat oportet. In reliquis autem omnibus bifariam diducatur. Atque alia quidem curationis indicationes, ex cõmuni genere earum quæ ex putredine sint ortæ, accipiuntur: alia ex propria earum substantia. Ad eundem vero modum & cæteras natarum ex putredine febrium differentias sanari conveniet: nempe (sicut sæpe prius dictum est) indicatione tum à cõmuni ipsarum genere, tum vero à cuiusque propria differentia desumpta.

Quot in totum sint primæ febrium putridarum differentie, ex quibus petenda est curandi ratio.

CAP. 7.

Ergo denuo repetentes dicamus primum quot sint febrium, quas humorum putredo accendit, in vniuersum differentia: deinde quænam sit ipsius generis earum cõmunis vtilium auxiliorum indicatio: mox quæ sit singulatim cuiusque propria. Par est enim profecto & quod omnium earum commune est, communem habeat indicationem: & quod in singulis est proprium, quantum à reliquis eiusdem generis est diuersum, in tantum & diuersam ab illis sortiatur indicationem. Sunt igitur natarum ex humoris putredine eiusmodi differentia. Vna ex eo, quod causa ipsius putredinis adsunt, vel non adsunt. Secunda ex eo, quod per totum animal, aut eius partem aliquam diffusa putredo sit. Tertia, quatenus cum phlegmone est, aut citra hanc. Igitur considerandum nobis est quidnam commune habeat indicatio, quæ à causa sumitur adhuc manente: quidnam ea, quam putredo ipsa præstat: ab his deinde, quid indicatio putredinis, quæ per totum diffunditur animal, aut certe maxime principalia in eo vasa: quid eius, quæ in vna consistit parte: mox deinde earum, quæ in vna quadam parte sunt, æstimabimus differentias. Quippe aliam esse indicationem eius, quæ cum phlegmone coniungitur, ratio est: aliam eius, quæ sine hac consistit. rursus in his etiam ipsis, aliam esse præsentem adhuc effectrice causa: aliam vero hac submota: postremo cuiusque causæ adhuc manentis differentias, per omnia quæ in specierum diuisione sunt inuenta. Siquidem hic iam desinant necessum est indicationes, quæ ex curandis sumuntur affectibus, post has vero eas nimirum, quæ ab ipsis curandis suggeruntur particulis, pro iam dicta methodo sumemus. Quibus si eas quæ à viribus præbentur, adiecerimus, absoluta nobis methodus de febribus omnibus sanandis erit.

De

† τὰν ἐν ὁρῶν
τατοὶ σφῶν
ἀντὼν ὁ κῆρ
χρῶσι, ἰ. quæ
mælius ἢ
habent.

† ἰασημῶν, ἰ.
sanatorum.

† ἀσφῶρον

† In præcis im
prellis additur
ἐν τῷ σφῶσι, ἰ.
putredine ins
cens.

A nem, & effectricē causam, ubi. s. ipsa quoq; adest, inter se conferre. difficilīus tñ est si vires quoq; cum illis vnā conferre velis: qđ vtīq; sicut ante cōprehensum est, pp vitā ipsius respectū semp est necessariū. aliqñ uero & ex accidenti, sicut ad morborū sanationem. Hoc uero me ostensurum promisi. Si quidem quod putrescit, si vestis esset, aliud ue inanime nationem. Hoc uero me ostensurum predicta sunt, indicationem caperemus. Nunc cū in viuente corpore putredo concipitur, quod tum alterare pōt, tum concoquere, tum vtile reddere quicquid putrescentium, veluti semiputrescens semimalumq; est: vtīq; facultatem eius, qua naturaliter concoquit, excitans firmansq; quae putrescentia sunt, sanabis. Itaq; et tum maxime eos cum fiducia, vel in balneo lauamus, uel ijs que habitum rarefaciant, medicamentis vtīmur; uel aquam frigidam, uel vinū bibēdum damus, cum notas humorum concoctionis cernimus. Neq; n. pulsus duntaxat vires ad eiusmodi agenda, firmas requirimus; veluti nec eius facultatis, quae volūtarium motū praestat: sed sicut est dictum, ipsius potius concoctricis. Ergo si & vires cunctae ualentes sunt, & febris ardētissima, & concoctionis notae planē euidentēs, frigidam hominī dare audacter debebis. Constat nanq; talem hominē senem non esse, ex quo omnes illi virtutes ualentes esse proposuimus. Quod si et bona corporis habitudine sit, quod *εὐσαρκον* Graeci vocant, tum status caeli calidus, ac siccus, et si in frigidā nationem hunc dimittas, haudquaquā laedetur. Eiusmodi nanq; tēporis opportunitate vsi qui sese in frigidā coniecerunt, & protinus omnes sudarunt, & nōnullis eorum aluus biliosa reddidit. At si mediocris est febris, & vires non valide, sed cū notis concoctionis: ijs qui ita se habent, balneū prodest, & vini potio: tum vero ex vnctionibus eae quae rarefaciunt: idq; multo magis cum ambiens est frigidus. Neq; n. aut frigidam in balneo lotionem, aut frigidam potionem, in eiusmodi caeli statu ferē expetunt, utpote {respiratu ipso} assidue refrigerati: cū siqñ in frigido ambiente vehementer vri aegrotum contingat, exigua salutis eius habenda spes est. Si uero nec concoctionis habeat signa, nec vires ualidas, seruari is planē non pōt. quo minus aut idem lauandus in balneo est, aut medicamentis ijs quae rarefaciant vngendus, aut vinū illi dandum, frigidā ue offerēda. In quo. n. desperata omnino salus est, imprudentis consilij fuerit apud vulgum infamare praesidia, quae multis fuere saluti. Ipse siquidē aliquos noui ex amethodis istis medicis, qui cum ea que nos gessimus, essent imitati, ijsdemq; praesidijs in ijs qui prorsus morituri erant vsi, adeo nihil profecerunt, vt et tempestiuum eorum vsum suspectum formidolosumq; reddiderint. Verum nos tēpora praesidiaq; ijs quos seruari spes est, scribimus: quando agris qui insanabiles sunt, ijs nec tēpus ullum opportunum, nec praesidiū est. Atq; hoc mihi per omnem sermonem teneri memoria velim: quod minus praecipua illa primaq; omnium curationis indicatio conuelli aliqñ posse videatur. Quippe cum dicat Hippocrates Cōtraria esse contrariorum remedia, quid uetat omnibus febricitantibus frigidā vno ordine exhibere: Verum nec exhibenda est, nec subuertitur eo tēpore generalis omnis curationis indicatio. Vnum. n. ex ijs quae actu refrigerant, aqua frigida est. Sed & alia plura sunt, quae partim potestate (vt dictum est) refrigerent, partim ex accidenti. Quorum alij propter concursum pugnantium inter se indicationū aliās utimur. Porro tradita iam methodus est, eius quod conducit, ante alia semper deligendi. Ostensum praeterea est ipsius febris, putredinis febris est, aqua frigidam semper esse remedium; quod vero ad alia spectat, non semper. veluti cū ex obstructione glutinosorū & crassorū humorum putredo oritur. Ponať uero & cum his redundantiam in toto esse corpore, tum virtutem non imbecillam. In eiusmodi nanq; complexionibus cum multa praeter naturam in corpore sint, quaedam eorum praecedentes causae erunt, ueluti redundantia cū glutinosis & crassis humoribus. Horum. n. vitio obstructio est orta: quae morbus instrumentalis est eorum quae obstructa sunt corporum. Hanc symptoma secutum est ipsa transpirationis retentio: quā rursus putredo humorum exceptit, ipsa. s. febris antecedens quaedā causa.

Quae putredinis & causa ipsius indicationes sint, & quae remedia praescribant. CAP. 10.

D Ergo qui febrem curare uolet, necesse est putredinem inhibeat. Ita duę indicationes se exhibent: altera a febre, altera a putredine. Atque a febre rursus duae: scilicet vt portio febris, quae iam facta est, percuretur; quae uero in generatione est, inhibeat. Aliaq; duae rursus a putredine erunt indicationes: ut & quod putredinis iam factum est, sanes: & quod in generatione adhuc est, sistas. Porro quod in generatione est, id adiapneustia. i. perspiratio impedita, facit. nihil enim deterius fuerit clarioris doctrina gratia, ita eam nominare. Ita ab hac quoque alia duae indicationes nascentur, tum vt quod retentum est, uacuetur: tum quod retinendum est, prohibeatur. Sanē prohibebitur ijs praesidijs quae obstructioni medentur. Cuius rursus ipsius quod iam factum est, sanandum est: quod futurum est, inhiendum. At curabitur quidem quod obstructionis iam factum est, per ea quae obstructa liberant: inhiēbitur quod futurum est, si affluxum obstruentium succorum compescas. Ergo quod vltimum in ipsa resolutiua methodo est inuentum, id primum omnium in curatione est peragendum. Ostensum enim in prioribus libris est, si ijs auxilijs quae obstructiones eximant, vt, nō vacuata prius abundantia, velimus, fore vt non modo nihil proficiamus, sed etiam affectum maiorem reddamus, pugnantibus scilicet inter se indicationibus. At si vacuata prius curatione ad curandam obstructionē accedamus: medicamentis ijs quae obstructiones expediant, erit opus. Verum quoniā horum plurima calida sunt, metus est ne

lib. 9. cap. 13. in fine

↑ rāg nos moaz. i. inspirationibus

vest. cū p. aph. com. s. v. i. cap.

lib. 8. cap. 10. F.

Gal. methodi medendi

est ne tum putredinē, tū febrē augeant. Itaq; ijs q̄ citra calorē liberare obstructions valeant, vte **E**
 mur, vbi autē q̄ obstruunt, deterfa dissectaq; sunt, p̄ aluū, vrinās, & sudorē, ea vacuare tentandum.
 Cū uero materiā q̄ hæc efficiant, et calidā sint, necesse est interea, tū putredinē augeri, tū febrē.
 Quare quoad licet, id agendū, vt q̄ minus calfaciat, materiā deligat. Aut si qua inueniri pōt, quæ
 non calfaciat, quē admodū in hoc casu balneū, vtiq; ea est petenda. Hoc uero tpe et vires robora-
 re, quō putredinē superātes, succos concoquāt, studebimus. Quod uero febris ipsius iā factū est,
 id refrigerabimus. In auxiliōrū. n. inueniēdorū ordine, vltimā est q̄ ab hac sumit indicatio: quāuis
 alia ratioe sit prima, quippe cum a febrē cœperit inueniēdorū præsidiorū methodus.

Ex symptomatis superuenientibus nunc protrahi, nunc perueri febrium curationem. CAP. 11.

AC si nullū quidē interim vehemens incidat symptoma, prohibeatq; quō minus auxilia ab
 initio morbi ad finē ita procedāt, celerrime finiet febris. Sin tale quippiā incidat, quod totā
 ad se curationē reuocet, necesse est serius adueniat curationis finis. Sigdē qd̄ ita interuenit, oīno
 vel contrariū est remedijs, q̄ aīdīctū carū, affectuum, & symptomatū ordinē sanent, uel oīno ni-
 hil saltē confert. Enimuero si eius qd̄ interuenit sanatio antedictō præsidiorū ordini sit cōtraria,
 necesse est interim cuncta deteriora reddi. Sin nihil originali affectui interuenientis obiter mali
 correctio nec officit, nec prodest, totius curationis celeritati in mora erit: Si autē nocet, necesse est **F**
 aut vniuersam medicationē in longius spatiū trahi, aut aliquod subseq̄ piculū, aut et fore vtrunq;
 Finge nāq; exempli gratia, afflicto interim stomacho syncopen incidisse, cui succurrere coacti ci
 bū intēptiue dederimus, ac vinū cū frigida: Ex horum. n. vsu, tū obstructionē, tū corporis coar-
 ctationē, tum putredinē auctas esse necessum est: atq; ex harū auctu, ipsam et febrē. Verum ubi
 tum virtus satis valens est, nec quicq; interuenit, cuiusmodi quā modo diximus ex vitio stomachi
 ortā syncopen: sed nec quæ aliqñ accidere possunt, aut sanguinis profluuiū, aut vigilia, aut dolor,
 aut error aliquis, vel ipsius egrotātis, uel eius familiaritū: Vbi in quā nihil tale accidit, totus q̄ pro-
 xime dictus est remediōrū ordo, hōiem profectō sanabit. Sed nec ipse tñ quocunq; remedio oīa
 quæ præter naturā sunt, sanat. Nam aqua mulsā, qd̄ ad crallos succos extenuandos, & glutinosos
 detergendos, & excretionē promouendā attinet, optimū planē medicamē fuerit in ijs synochis,
 quos habitus coarctatior, & putredo excitarunt: quatenus uero calorē febris adauget, est noxia,
 vnde si hic immodicus sit, parcendū aquæ mulsæ est, vtendūq; ptisanæ cremore: Quod si diffici-
 les ac contumaces esse obstructions iudicaueris, et oxymelite. At hoc ipsum rursus si immodice
 vtare, & intestina radit, & tussim excitat, & neruosa lædit. Adeo. I. difficile est eiusmodi aliqd̄ aux-
 iliū inuenisse, quod citra vllā noxā magnifice prosit. Id accidit (vt dictū est) ex cōplexione orto-
 rū in corpore p̄ter naturā affectuū, vñā cū præcedentibus eos causis, & sequētibus symptomatis.

*Præceptum hoc Contraria contrariorum esse remedia non in affectibus modo, sed
 et in symptomatis verificari.* CAP. 12.

NVnquam tñ propterea præceptum illud, quod Contrariorum contraria sint remedia, ali-
 quando verum erit, aliqñ falsum: immo id perpetuo uerum est: quando fieri non potest, vt
 eorum quæ præter naturam sint, quicquam per aliā vllam remediōrū speciem curetur. Non ta-
 men ex vsu est semper omnibus quæ præter naturā sint, mederi, sed cum sola per se subsistūt. Nā
 si cum alijs vnā incidant, alijs sæpe est ante illa medendū: sicut in cauis vlceribus, vbi ea simul cum
 phlegmone sunt coniuncta, Quippe verum in his quoq; manet, q̄ per ea quæ carne implent, cur-
 rantur: Cæterum, his vti priusquam phlegmonen curaueris, non licet. At interim dum hæc san-
 tur, vlcus cauum adeo non melius q̄ fuit redditur, vt et fiat magis cauum. Quod si ijs quæ carne
 implent medicamentibus uti uelis: neq; ipsum impleueris, & phlegmonen auxeris. Quæ nanq;
 carne implent, ea demum implere possunt quæ phlegmone vacant, non quæ phlegmone adhuc
 sunt oppressa. Hoc itaque quod in dictione tam est breue, nempe Contraria contrariorum esse
 remedia: potestate deprehenditur maximum. Quippe omnem medendi methodum cōfundet, **H**
 quisquis hanc indicationem neglexerit: cum omnia quæ præter naturam sunt, ab ijs que ipsis sint
 contraria, curentur. Cum autem eorum quæ præter naturam sunt, duplex prima differentia sit,
 alijs per se subsistentibus, alijs in ipso (vt sic dicam) fieri essentiam suā habentibus, ac vmbrae ritu
 affectus comitantibus, sanatio quidem affectuum ipsorum est sublatio: hanc uero symptomatum
 amotio sequitur. Quibus quāq; ipsis nihil prima ratione adhibetur, attamen in ijs quoq; perpe-
 tuum illud præceptum manet, q̄ Contraria contrariorum sunt remedia. Quippe cum affectus,
 quos symptomata sequuntur, sanamus, symptomata nimirū ipsa in contrarium statum perducim-
 us. Quare quæcunq; symptomata exiguorū meatuum densitas inuexit, ea rarefactione tollent.
 Q. si ipsi quoq; symptomati quod ex densitate spiramentorū est natū, (nēpe. i. minori q̄ iustū sit
 excrementi effluxui,) qd̄ sanē paulo supius adiapneustian vocauimus, symptomatū genus aliud
 contrariū opponere velis, ne sic qd̄ desit qd̄ dixeris. Sunt nāq; plura iusto defluuia, iusto pau-
 cioribus cōtraria. Adeo sicut in symptomatis ipsis libet cōtraria cōtrariōrū remedia dicere, in ijs
 quoq; stat imotus primus oīum q̄ p̄ter naturā sunt, curationis index. Verū satius est (ut prædixi-
 mus) eorū quæ vere & primum curantur, id est affectuum in corpore qui vere sunt subsistentes,
 contraria esse remedia existimes. Quippe actiones eorū, atq; et offensas, vt eas in ipso, vt sic di-
 cam,

cap. 10. b.

τὸ πορὸς ὁ δὲ
 γοῦ

A cā, fieri eē dixeris, ita absolute subsistere minime dixeris. Nā manū extēdere, aut flectere ex ijs q̄ absolute sunt, dici non possunt, sed ex ijs quæ fiunt: multoq; minus ipsius immobilitas: quæ ipsa quoq; symptoma est eius qui in musculis nervis ue subest affectus: sed affectū qui ex subsistentiū numero est vnus, contraria postulare remedia dixeris: Hunc uero solutū, contrariū sequi statum, quæ sanitas est: Atq; hanc rursus, quandā naturæ actionē, q̄ symptomati iā finito sit cōtraria. Sed nec nobis falli: (quæ sæpe alia forma proferunt, q̄ vt contrarijs conueniat: sæpe vero planè non sunt) sed ex ipsa rerū natura contrariū inuenire debes: habens. s. quò pro illo discernēdo spectes, confessum illud, contraria esse quæ sub vno genere plurimū inter se distent. Ergo si intellexeris in illo genere quod mediocre est, (id uero est, vt sæpe monstrauimus, qd̄ inter extrema est medium) infinitā quandā contrariarū rerū multitudinē, quæ maioris minorisq; ratione inter se distideant, ex eo inuenies. Verbi gratia. In affectibus, tenuiū spiramentorū symmetriā intelligens, ex vtraq; parte duo immodica, quæ inter se sint contraria, inuenies: In actionibus uero, symmetriam vacuatorū considerans, ipsi quoq; ex vtraq; parte ametria respondet. Verū in paruis spiramētis nomina excessibus non defunt, nēpe densitas et raritas: in vacuatis posita nō sunt. Eoq; fit, vt cogamur plures paucioresq; effluxus dicere: ita nimirū vt si densitatis raritatisq; noia non essent, spiramētōrū ipsorum † alibi plura iusto esse, alibi pauciora † dicere cogemur. Ergo (sicut diximus) hoc maxime cauere debemus, simul ēt in eo nos exercitare, quò celerius cuiusq; sic dicti cōtrariū inueniamus.

† alia minores
ra, alia maiora
&c.

* formam

B Non. n. in corporum modo qualitate, verū etiam in quantitate eiusmodi contrarietatem inuenias, quam utiq; Aristoteles oppositionē uocat, non cōtrarietatem. Neq; enim magnum paruo vult esse contrarium, sed in eo quod ad aliquid dicitur oppositum: Neq; multum pauco: Sed nec rarum denso: Neq; relaxatum contracto: Neq; ipsi quod secundum naturam est, id quod præter naturam est. Verum Hippocrati omnia id genus contrariorum habent appellationem, sicuti etiam Platoni: qui generationes ex contrarijs esse dicit. Ostensum quoq; à me in alijs est, nec Aristotelem ipsum, suam ipsius legem in nominibus seruasse, quo loco principia eorum quæ natura reguntur, materiam, sp̄ciem, & priuationem statuit. Verum quod diuinū Platonem secuti semper testamur, contēnere nomina oportet, minime autem scientiam rerum. Ea nāq; ad salutem hominum pertinet: errorisq; in ea finis est perniciēs. Nominibus siue proprie siue improprie vtare, ad ægrotos id parum attinet. Intelligas id clarius, si non contrariorum contraria, sed quemadmodum illis placet, opposita sibi inuicem esse remedia dicas. Siquidem copiaman vacuatio: defectum nutrimenta: in summa, quod exuperat, ablatio: quod deficiens est, adiectio. Itaq; etiam in alio opere recte arbitror à sene dictum: Medicina appositio est & detractio.

C deficientium quidem appositio, redundantium detractio. Porro deficiunt redundantq; quædam in quantitate, quædam in qualitate: In quātitate, cum sanguis immodice est auctus, aut rursus minor redditus: In qualitate, cum vel calidus, uel frigidus, uel crassus, uel tenuis plus iusto minus ue est effectus. Siue igitur contrarietatem, siue oppositionē nominare libet, eius indicationis medēdi quæ ab omnibus, quæ præter naturā sunt, præbetur, semper meminisse debebis, eiq; esse intētus: potissimum quidem, vt dictum prius est, in affectibus: sed tamen & in symptomatis: quāuis horum nec primū curatio sit, nec proprie contrarietas, sed curatio quidē simul cum affectibus, ex accidenti: contrarietas uero, lucidioris. s. breuiorisq; doctrinæ causa loquentibus, abusiue.

Hippocr. in lib. d. 7. l. 2.

Indicationes omnes tradit tum rerum præter naturam, tum secundum naturam, quibus uniuersa continentium putidarum curatio continetur.

CAP. 13.

Verum ad medēdi indicationes propositi nobis febrīū generis reuertamur. Repetamusq; singula genera, quæ in nobis præter naturam sunt, non causarum modo, verū etiam morborū & symptomatū. Et causarū quidem genera, sunt multitudo, & crassitudo, & lentor humoris. Causa simul & symptoma est transpirabilis excrementi retentio. Simili modo causa pariter &

D affectus est ipsa putredo. Morbus uero, tum obstructio, tum febris ipsa. Symptoma uero est ipsa transpirabilis excrementi retentio. Ergo indicabit (ut dictum est) præcedentiū causarū quælibet proprium aliquid: multitudo ipsa quæ ex eorum est numero, quæ sunt ad aliquid in prædicamēto quantitatis, vacationē: lentitia uero & crassitudo, quæ sunt in qualitatis affectu, sanationē quæ per contraria perficiatur. Cū uero in plerisq; oppositionibus consueta nomina non sint, accidit vt, qui in rerum scientia minus sunt exercitati, fallantur. Cum. n. uno nomine nequeunt qd̄ animo concipiunt, nominare: id, ceu prorsus non sit, dimittūt: quæadmodum profectō in glutinosis & crassis succis faciunt. Quippe crassus succus ex aduerso oppositum habet tenuem. Glutinosis uero (sicut ipse primū græce nominaui) rhypticon, quasi deteriuū dicas: sicuti uero aliquis dixerit qui à solidis corporibus nominandi occasione acciperet, friabile. Siquidem hoc pacto semper videtur Aristoteles oppositionem facere: uerum nō in succis, (ut dixi) sed in solidis ipsis corporibus. Quæ si glutinosi humoris naturā sub ea ratione intelligas, q̄ quicquid tetigerit, huic ægre dissolubilis adhæret: non immerito (arbitror) eum qui nec adhæret, & ea quæ adhærent deterget, contrariū ipsi statues. Et antecedentiū quidē causarū contrarietates abunde sunt dictæ. In instrumētali uero morbo, q̄ est obstructio, cōtrariū ei est græce ecphraxis, quā reclusionē (puto) dixeris. Symptomati uero, qd̄ est transpirabiliū retentio, excretio ipsorū contrariū est: At uero in hu-

morum

* A. p. p. d. v. i.
antea

Gal. methodi medendi

morum putredine, & excretio, & refrigeratio, & ventilatio, & semiputridorum cōcoctio, ex aduer- **B**
 so respondent. Ipsi vero febris refrigeratio oppositio est. Porro quibus methodis materiam, q̄
 singula modo memoratorū perficiat, inuenias, ita diximus. Pugnantis igitur his (sicut diximus)
 alias alia tū indicationes vincent, tū materia. Inde q̄ factū est, vt quidā cū ignorassent vnā semper
 dari ex re quaq̄ indicationē, ac si prater naturā sit quod indicet, contrariū id semper indicare: sin
 fm naturā se habeat, non contrariū, sed simile: nec medendi hi, nec sanitatis tuendae methodū cō-
 stituere potuerint. Siquidē cū in primis ipsis indicationibus sunt lapsi, multo profectō magis in
 ijs q̄ secuturae erant, decipi debebant. Debent, n. (arbitror) aedificijs fundamenta iaci firma, & sca-
 phis poni idonea carina, siqd̄ aedificandorū pangendorūq̄; in ijs futurū est firmū. Vbi, n. prima
 ipsa basis statim ab initio debilis fuit: q̄ fieri pōt, vt qd̄ supstruxeris, futurū infirmū non sit. Itaq̄
 qm̄ in continentibus ex pposita stipatione febribus, (neq̄, n. grauari debemus iterū, atq̄ iterum
 sermonē repetere, quōd nunc saltē medicorū vulgus verā methodū condiscat) qm̄ in quā septem
 prater naturā posita sunt, a quibus indicatiōes sumunt, humorū multitudo, crassitudo, lētor, ob-
 structio, transpirationis retentio, putredo, & febris carens intermissione: atq̄ hęc contraria oīno
 esse adhibenda docebant. Prater hęc vero ab ijs q̄ fm naturā se habebāt, positae indicatiōes sunt, **F**
 ex tēperamento tū ipsius laborantis partis, tū reliquarū oīum q̄ principes sunt, ex substantiē ip-
 sarū q̄titate, & ex spiritus ipsius substantiā, tū q̄titate, tū qualitate: horū vero indicatiōes nō cō-
 trariorū erant, sed similitū: ad ista vero (sicut diximus) dignoscenda, tū aetas, tū consuetudo, tū oēs
 quae externae morbo causae fuere, contulerunt: utiq̄ ortis hinc quoq̄ indicationibus non paucis:
 Oēs profectō inspicere simul medicū decet: quōd, s. intelligat, quonā primum ac magis, quonā mi-
 nus & secundo, quonā adhuc & tertio, atq̄ deinceps quo post quod praesidio sit vtendum.

De sanguinis mittendi ratione in proposita febre.

CAP. 14.

Quippe si vires eius, qui ex putredine humorū (ut positū est) febricitat, valentes sint, mit- **B**
 tendus statim sanguis est: si cruditas ventris non sit, statim morbo incipiente. Sin vires
 infirmę sint, aut etas dissuadeat, incidenda vena non est. Porro dictū supra est eiusmodi
 febrē in virtutē ibecillā nō incidere. Quippe synochos bene habiti corporis, ac calentis aetatis ppria
 est. At si in puerū incidat, q̄ quartūdecimū annū haecenus non attigit, mitti illi sanguis non debe-
 bit, p̄p̄ea q̄ tantillis, cū praesertim calidi ac humidi sint, plurimū corporis substantiāe quotidiē de-
 fluat, ac digerat. Ita quod ex incidenda vena molindū nobis fuerat, id vltro nobis ex curati cor- **B**
 poris natura praestat. **Q**uod si corpus quartūdecimū annū excesserit, aestimandū est qualis nam eius
 naturā sit, num gracilis, & spissa, & dura, & copiosi sanguinis, an contra. Atq̄; ita in priori missio- **G**
 nē sanguinis adhibebis: in secunda nequaquā. Quinetiā mōdus vacuandi sanguinis ex iisdē indi-
 cantibus sumet. Si, n. cui sanguis mittit, triginta annos natus sit, sed laxus, & mollis, & pinguis, &
 albus, ac gracilibus venis, huic aut planē sanguinē non mittes, aut parū detrahes. Et oīno quidem **H**
 non mittes in tēpore aestatis, & regione aestuosa, & cœli statu calido ac sicco. Parū detrahes in re-
 liquis, tū anni tēporibus, tum regione, tū cœli statu. Etenim si neq̄ obstructio subesset, nec putre-
 do, sed sola succorū redundantia, protinus a missione sanguinis, pro natura suae ratioē se haberet.
 Itaq̄; tm̄ succorū in omni tū corporis tēperamento, tū regione, tum anni tempore, tum statu cœli,
 detrahi par erat, quantū supra naturalē statum fuerat inactum. Verum qm̄ nec obstructio, nec
 putredo curari per sanguinis missionem pōt, vt quae alia remedia (ceu prius est monstratū) desi-
 derent, reponi sanguinis aliquid ad curationis spatium debet: quō minus in tēpore nutriti ne-
 cessitate vlla cogamur. Quantū nanq̄; ad eiusmodi pertinet febrē, prorsus nutriendū non est. Si-
 quidē ostensum prius est solū virtutis respectum esse, qui de nutrimento indicationem praebet.
 At vero quantū ad id, quod inanitū corpus est, nutrire oportet. Ita necessum est duorū alterum,
 aut febrē, si nutris, augere; aut vires, si non nutris, deijcere. Satiū itaq̄; fuerit (vt dictum est) aliqd̄
 sanguinis, quod proprium partibus animalis nutrimentum sit, relinquas: ac ipse paucissimas sor-
 bitiones potionesq̄; exhibere sis contentus: quibus utiq̄; ceu medicamentis potius q̄ nutrimen-
 tis egemus. Nam id quoq̄; supra (quō minus multa de iisdem adhuc loquamur) est ostensum.

Aduersus Methodicos, qui omissa venae sectione, praecordia cataplasmatibus, & perfusionibus relaxabant.

CAP. 15.

Immo de cataplasmatibus ac praecordiis perfundendis est loquendum. Quippe pleraq̄; medico- **B**
 rum turba vnum quiddam hoc quoq̄; ex methodicorum istorum curandi sanctorū statuit.
 Omnesq̄; sicuti post tertium diem nutriunt, ita etiam oleo prius perfundunt. Inde uno die inter-
 posito rursus nutriunt, cataplasma prius imponentes. **Q**uod si cui alius est adstricta, etiam hęc cly-
 stere ducentes. Itaq̄; his saltem authoribus ordinandi victus artem, vna hora quis didicerit. **V**e-
 rum non ita se vera res habet. Sed cum ars ipsa tota sit magna, non leuissima eius pars est scientia
 ordinandi victus. Quae utiq̄; ex his maxime remedijs constituitur, cibo, potionē, perfusione, ca-
 taplasmatibus, & clysteribus. Quippe iisdem medici, cum sanguinis missionem in principio etiam
 solam adhibuerint, reliquam omnem aegri curationem victui mandant. Itaq̄; (ut dixi) vnus horū
 est victus eorū disciplina. q̄ si qui discit, ingenio valeat: ne huius quidē integre, sed minime eius
 partis: in qua, s. quae nunc dicam audisse licuerit. Qui febricitant, si valentes viribus sint, omnibus
 sanguinem

*id est in lib. de sang. miss.
ap. 13. b. ca. quoniam ibi.*

** At. o. x. for. i.
habitu.*

A sanguinem ab initio mittes: perfusosq; oleo { post tertiae accessionem, } vel mulla cum alica nutrities, vel sorbitioe. Deinceps vero alternis cibabis diebus, sed cataplasma ex arto melite prius imponens. Sicubi vero alius adstricta fuerit, clystere hanc dices. Atq; illorum quidem uniuersam ordinandi victus artem, in his verbis iam audisti, non utiq; in sex mensibus, sed sex versiculis. **Veram** aut diateticen, id est victus ordinandi arte, nunc audies. **Calfacere** praecordia cataplasmatibus, aut perfusionibus, non est perpetuo tutum: sed in ijs tñ egris, qbus in toto corpore nullū errat superflūū. Ceteris omnibus extrema est perniciēs. Nam siue redundantia vtrauis sit, vel quae ad vires, uel quae ad vasorū continentiam comparatur; siue ēt in vna parte pluribus ue vitiosa excrementa sint, omnia ad partē excalfactā trahuntur. Quoties, n. vidisti praecordia cū planē phlegmone carerent, intra quatuor dies q̄ ea gregales isti medici perfundere coepissent, phlegmonen cōtraxisse, cum ego ēt id ipsum tibi praedixissem, iussissemq; diligenter ad phlegmonen futurā attentus esses: In quibus id maxime intellexisti, quantum malum sit usui, qui alienus à ratione sit, insuescere. Quippe hi cum ex ijs quae ipsimet faciunt, phlegmonas semper excitent, id non animaduertunt, sed iisdem semper erroribus implicantur: veluti Hippocrates ijs accidere dixit, qui hinc & inde ossiū fracturas cū vlcere deligabant. Etenim illi cum phlegmonas in vlcere crearet, non tamen destiterunt: rati id adeo non ex deligatura, sed alio quopiam errore incidisse. Et quomodo, quēso, ad aliam curationis rationem se transulissent, qui usum sine ratione profitebantur, ex ijs quae tum ipsi semper facere essent assueti, tum praecceptores suos ante se facere contemplati: Siquidem huius generis homines ne tentandū quidem censent, vt ex indicatione quicquam sumant: sed sola experientia sunt contenti. At Hippocrates ab ipsa rei natura idoneum curationis modum inuenit. Quo postea in usum ueniente, cognitum est quantus esset in priori error. **Quin** si quis in eiusmodi affectibus, cataplasmatibus & perfusione ex oleo relictis, uelit ad curationē, quā ratio docet, accedere: ipse quantopere aberrerit, qui plethorica, & quae parum pura sunt corpora sic curant, haud magno negotio experientia ipsa iudicabit. **Sanē** accidit, ut in eiusmodi morbis diuites potius quā pauperes perperam curentur. In his, n. propter ipsorum delicias duplex peccatum non raro cōmittitur, & q̄ sanguis non mittitur, & à medicis impensior scilicet adhibet diligentia, vt quotidie aliquid circa agrotantis corpus fiat. Ac inter initia quidē sanguinis missionē maior eorum pars propter mollitiem non admittit, tametsi magis quā pauperes redundantiae sanguinis affectibus sunt obiecti, vt qui magis tum cibis se impleant, tum in ocio uiuant. Medici vero qui eos curant: vbi summum remediū est omissum, aliorum vsu farturos se quod deficit, putant. **Huc** accedit quod ipsi quoq; agri, si quis uictu contra morbum minore cum negotio insitet, negligentiam rati: si quis rursus quiduis agat, diligentiam: cogūt eos praecordijs aliqd̄ quotidie admouere: sed nec inuitis profectō ipsi medicis: ut qui facere semper aliquid videri velint: quod sic se maiorem mercedem accepturos sperāt, itaq; accidit, vt illo ipso tempore phlegmonae diuitibus incipiant, quo iam pauperibus morbus propemodum perductus est ad finem. **Quippe** misso in propositis febris inter initia sanguine, non pauperibus modo, verumetiam diuitū seruis, plurimis quidem quinto, aliquibus septimo crisis contigit, nemini serius. **At** diuites, qui & sanguinis copiam, & excrementorum plus, quā pauperes & serui habent, cum sanguinis mittēdi praetermiserit remediū, ac quotidie tum calido oleo perfundantur, tum laxatibus cataplasmatibus vtantur: phlegmonen nimirum aliquam vel in iecinore, vel ventriculo, uel reliquorum istius viscerum aliquo contrahunt, alij in quarto, alij in quinto: omnes planē in sexto. **Nec** oblitus arbitrator es eius qui dum perfunderetur, difficultate spirandi laborauit, omni superuacuo { ad praecordia } calorē vi tracto. Ergo non hic modo perijt, sed alij quoq; infiniti quotidie pereunt: cataplasmate ipso cucurbitulae ritu corporis superuacua in viscera trahente. **Non** desuerunt profectō & qui cucurbitula quoq; ipsa sunt vsi, eo tantum consilio, ut circa agrotantem aliquid semper moliri uiderentur. **Saluberrimum** autē (vt praediximus) est in febris venam incidere, non continentibus modo, verumetiam alijs omnibus quas putrescens humor concitat: ubi praesertim nec etas, nec vires prohibent. **Leuata** namq; q̄ corpus nostrum regit natura, exonerataq; eo, quo velut sarcina premitur, haud aegre quod reliquū est, vincet. Itaq; proprii muneris haud oblita, & coquet quod concoqui est habile, & excernet quod p̄t excerni. **Eorum**, n. quae in medio sunt corpore (vt isti uocant) prouidentia, vbi detractus sanguis non est, maximum planē est malum: vbi detractus est, non maximū. **Quamquam** sic quoq; noxia esse in synochis febris p̄t. quippe deusta immodico calore viscera etiam amplius deuruntur ac torrentur. **Ergo** eiusmodi prouidentia illi dūtaxat requirent, quibus in vna particula putredo constitit: si tamen hi quoq; sanguinem prius miserint. **Prouidebitur** autem his, non sicut triuales isti medici prouident, qui statim inter initia relaxant: sed in plurimis prorsus contra. **Relaxantia** namq; remedia sicuti quod in membris continetur, euocant: ita si in principio sint admota, pro eo plus attrahunt. **Cum** enim adhuc ad affectum locū fertur fluxio, reprimere remittereq; hanc expedit, nō ad ipsum attrahere. **Quae** uero Apocrustica, i. reprimētia dicunt, q̄ adstringēdi certe vim obtinēt, in principijs idonea sunt duplici ratione, & q̄ robur affectus particulis inserunt, (vnde minus propte affluxum excrementorū in se recipiant) & q̄ eorū quae in ijs iam cōtenta sunt, tenuissimum extrorsum exprimant. **Quod** si tum

† in aliqbus an tigr addit. non

† in aliqbus an tigr addit. non

† in aliqbus an tigr addit. non

† in aliqbus an tigr addit. non

Gal. methodi medendi

si tum fluxio humorū per ea remedia compescitur, tum densitas quæ ex adstringendo in affecta particula relicta est, crassiora detinet: iam tempestiua relaxatio est: quod ea quæ retenta sunt vacues. Præcipue aut adstringentibus est utendū, ubi in iecur aut ventriculū superuacuum profluit: quoniam & in primoribus admodum hæc partes sunt, & munus suum obeant vel in ipsis morbis, est necessum. Porro est non exiguum eorum munus, qualeque reliquarū partium, quibus illud modo negociū est, ut id quo nutriantur conficiant, verum quod tantopere animalis interlit, ut si neque in ventriculo probe alimentum fuerit concoctum, nec in languinē in iecinore mutatur: utique quod in fame nobis accidit, ut cibi penuria degere in abstinentia cogamur, idem tum omnibus animalis partibus accidat. Non enim ex his quæ deuorant quis, sed ex his quæ in iam dictis visceribus confecerit, alimentum toti corpori suppeditat. Atque ob hæc nimirum impensius quæ cætera membra, uentriculus & iecur adstringentia desiderant. Ergo cum ea quæ iam infixæ sunt, euocandi tempus est: tum quoque modo dice adstringi postulant, quod non adstrictionis in principio largius his quæ cæteris partibus adhibet, id seruandū assidue est, nimirum manente, qui id indicet, vsu. Vnus uero est (ut paulo ante testati sumus) nutrimenti confectio. Si igitur per imbecillitatē parum recte concoxerint, non modo assumpti cibi nulla est utilitas, sed et uentriculo sit improspere, febres intendit, ac succi vitio exacerbat. Quo magis in omni febre, ciborum concoctioni prospicere magnopere oportet. Atque eius rei causa roboris quoque instrumentorum quibus perficitur, non leuis habenda est cura. Sanè aliqui sunt (ut Hippocrates ait) qui ex eo quod ignorant, non parum lucrifaciunt. Arbitrantur enim iecinoris se phlegmonem relaxantibus præsidis curare, ex eo scilicet famam sibi comparantes, quod in agnitione fallunt. Sigdem videntur nonnunquam lineamenta musculi, qui à costis thoracis ad præcordia peruenit, per similia iecinori. Mirum autem minime arbitror, eos qui nec aliud quicquam in arte probe didicerunt, nec in agnoscendis affectis partibus se exercuerunt, sic laudem aliquando consequi.

Qua ratione cataplasmata parare oporteat, quæ uentriculo, iecinori, lieni, & reliquis inferioris uentris partibus conducant.

CAP. 16.

Verum istos mittamus. Nos uel si minima suspicio sit iecur uentriculum uel laborare, abinthium protinus oleo incoquemus, ac eas particulas perfundemus. Cum autem duplex in omni abinthio facultas & qualitas sit, ueluti in libris de medicamentis est traditum, utique in pontico adstringendi facultas non parua est: in reliquis omnibus amara quidem qualitas est uehementissima; adstrictio uero (quam saltem gustu agnoscas) aut plane obscura, aut prorsus nulla sentit. Proinde ponticum ad iecinoris & uentris & phlegmonas eligi præstat. Porro id est tum folio, tum flore longe quæ cætera abinthia minore, odor quoque huic non modo non insuauis, uerum etiam aromaticum quid præferens, reliquis autem omnibus est foedus. Quare hæc fugere conueniet, uti autem vis est, aliquid in oleum conijcere, atque ad eundem modum uti licet. Ostendimus namque in opere, quod de medicamentis inscribitur, amarum qualitatem præire, ac uiam adstringenti facere. Quo fit, ut medicamentum id genus, omnibus quæ tantum adstringant, sit præstantius. Ac si quidem intendere adstrictionem studes, etiam oleum ipsum adstringendi uim habeat, cuiusmodi est & quod Hispanum uocant, & quæcumque cum frondibus oleæ præparare solent, uel quale est crudum, quod greci omphacinon uocant. Sin leuiore uti adstrictione placet, aliud olei genus præparabis, præcipue quod tenuium sit partium, quod genus Sabinum est. Optimum tamen, ubi adstringere uehementius est opus, Histricum oleum est, ut quod ambas in se uirtutes habeat, & amarum, & que adstringat. In penuria uero abinthij inter initia uel melinum, uel mastichinum, uel lentiscinum satis fecerit: quod si exigua febris sit, etiam unguentum quod ex nardo componitur. Esto autem optimum id quoque neque, non parum interest inter id, & quod uitosum est, cum id quod Neapoli in Italia conficiunt, nomine tantum nardinum unguentum sit, si cum eo quod in Asia fit, conferat. Id antea Laodicea tantum componebatur: nunc etiam in multis sit oppidis. Quod si inclinatio febris in qua ista moliris, non admodum sit facilis, abstinebis à nardino. Uteris autem hoc tempore rectius melino: aut si id non est, lentiscino: ab hoc uero mastichino. Omnibus namque his nardinum unguentum ualentius exalfacit. Quare si reliquorum copia non est, rosaceum illi admiscebis. Sanè myrtini adstrictio idonea non est, cum crassior sit partium, quæ ut alte descendere possit. Atque hæc quidem exempli gratia protulimus, nam magnam eorum copiam deligere ex medicamentorum libris licet. Ad eundem uero modum & cataplasma compositam uim habeat ex ea que tenuium sit partium, ac relaxet, tum uero ex amara & adstringente. Superet autem in his, ubi scilicet tum reprimere, tum robur addere studemus, quod adstringat: ubi tenuare ac detergere, amarum: ubi euocare, quæ ex relaxantibus tenuium maxime sint partium. Si quidem quæ crassæ subtilitæ sunt, ea pus mouentibus monstrauimus esse accommoda. Cum autem definitum in opere de medicamentis sit, & quæ uel solâ obtineant adstringendi qualitatem, uel amaritudinē, & quæ ambas possideant qualitates: maxime deligenda sunt quæ ambas habent, ubi ea non adsunt, ipse amara his quæ adstringant, miscebis:

Vit. ca. 7. lib. 13. cap. 15.
ca. 6. de comp. med. lo. cap. 15.

vit. ca. 5. lib. 5. cap. 14.
ca. 6. de san. mun. cap. 10.

B

F
† τῆς δυνάμεως
παρασκευῆς,

* περιγραφή. i.
circūscriptio.
† τὰ τριὰς τὰ
κέρδιον. i. τὰς
lia lucrari.

* ποιότης id est
qualitas.

G

* θαλασσίου
bro sequenti
tit germina.

* ποιότητες
i. qualitates

H

- A** miscebis: ita nimirum ut nos in iecinoris phlegmone, ex copijs presentibus componere cataplasma vidisti. Erat enim is qui aegrotabat, medicus: quem iam lucernis accensis inuisimus. quo tempore ab ijs qui talia venditant, nihil emi potuit. Ergo cum inclinatam notabiliter febrem inuenissem, utendum occasione q̄ primum censui: eo certe magis, q̄ suspectam horam, quę galliciano futura erat, alterius accessionis initium allaturam verebatur. Incoxi in oleo quidē ablinthiū: in aqua vero malum cotoneum. Dum autē hæc coquebantur, myrobalani p̄lesma, & ireos radicem, quæ intus inueneram, contudi cribrauiq̄. Dein olei & aquæ, quę paraueram, portionem in lebetem immisi, ac vbi modice coxeram, myrobalanum & irim vnā cum exigua cera inieci. Coquimus autem cotoneum non in aqua modo, verū etiam p̄sæpe in austero vino. Ac oibus eiusmodi cataplasmatibus, de ipsa quoq̄ cotonei carne interdum admiscemus. Quippe vbi & quod cōfluit copiosum est, & particula ipsa infirmior, adstringentem vim (sicut scis) inuagemus. Vbi vero tum corpus totum purum est, nec membrum ipsum imbecillum, nec vltra quid confluit, ibi in ijs quæ miscentur mater ijs, minimum q̄dem sit quod adstringat: copiosius vero nō solum quod relaxet, sed etiam & quod amarum est, & quod acre. Quod si exigua febris sit, ac phlegmone nō adeo calens, tum æger ipse in ediam tolerare valeat: hoc casu digestoriam q̄dem curandi speciem intendes, adstringentem autē remittes. Neq̄, n. amplius ipsi saltem phlegmonæ conducere possunt, quę adstringūt: vbi nec affluit quicq̄, & crassus humor affecto loco tenaciter est infixus: sed (sicut prædictum est) trahendæ potius curationis, ac quæ adstringant miscendī consiliū probamus: quo robur membrorum tueamur. Vnde nec colo laborante, nec reliquorum intestinorum quouis, nec musculis qui in præcordijs habent, aut ipso peritonæo, miscenda adstringentia sunt. Sed nec cum vesica male habet, vterus uē: modo (ut dictum est) nihil vltra ad locum fluat: nec sanguinis redundantia, nec excrementorū copia, in toto sint corpore. Porro renes & pectus in media prædictorum conditione sunt: quātum scilicet à ventriculo iecinorisq̄ solitudine absunt, t̄m reliquorum supergressa. Siquidem in ventriculo ac iecinore exsolui robur est perniciosissimū: in illis minime est periculosum. In his vero est q̄dem periculosum, non t̄m perinde ut in illis: nisi si pus educere ex pectore, aut pulmone aliquando sit opus. De liene pronunciare absolute nō est, nec nisi prius definita tum corporis totius natura, tum vero affectu, qui curationis tēpore occupauit. Nam si vel æger ex ijs sit, qui atræ bilis excrementum naturaliter congerant, vel etiam eo tēpore succus is in eo abundet: necesse est in liene curando adstringentia reliquis admisceas, quod visceris robur custodias. Ita enim & excrementa ad se trahet: & cum corpus expurgarit, ipse rursus per ventriculum excernet: veluti in naturalibus cōmentarijs de ijs est proditum. Sin nullum oīno sit atræ bilis excrementum, aut omnino adstringendum non est, aut parcissime. Obseruandum vero diligenter est, non in liene modo, verū etiam in oibus partibus, in q̄bus humor putrescit, quod symptoma maxime sit vehemens, quod secundo loco, aut tertio, quod videlicet affectu ex ipsis planē inuento, idoneam ei curationem adhibeas. Alias nanq̄ in membro affecto calor superat: alias tumor, qui vel propter abundantiam humoris, vel propter crassitudinem sit durus. Si igitur calor præponderat, id agendum, ut sensim per ea quæ tepentem calorem obtinent, digeratur: quod genus est tum lini semen, tum chamamelum. quibus adijci vel hordei vel fabarū farina debet: quippe quorum neutrum exalfacit. Sæpe autē (ut non ignoras) quod medici artomeli vocant, pro cataplasmate eiusmodi phlegmone præparamus, atq̄ aquæ aliquid miscemus: ad lienem vero etiam aceti aliquod aliquid. Si vero laborātis phlegmone partis calor non multum à natura exceßerit, sed magnitudo eius notabilis fuerit, digerere haud timide sine aqua debebis, etiā sc̄nigræci aliquid supradictis immiscens. Si vero veluti scirrhusa phlegmone sit, p̄pter humorū, quos continet, vel crassitudinem vel lentorem, tum aceti aliquid, tum amara medicamēta simul immiscēda curabis: potissimum in liene. Etenim viscus hoc, propterea q̄ ab iecinore crassum humorem trahit, eiusmodi humoris occasione plerunq̄ laborat. Quo magis cataplasmata, quæ ex oxymelite, & ablinthio, & cappari fiūt, illi sunt idonea. Hæc igitur cum medicorum vulgus ignoret, oēs oleo perfundunt, & cataplasmatibus relaxātibus curant, priusq̄ corpus vacuetur: omniumq̄ maxime diuites: quibus non solum in talibus obsequūtur, sed etiam eos lauare in balneo permittunt. Ego vero nec eorum qui ex putredine humorum febricitent, lauam quinquā: nec relaxātibus cataplasmatibus, priusq̄ superuacua purgarim, vtar. His vacuatis, nō solū audacter lauam: sed etiam cataplasmatibus vtar. in alijs quidem membris ijs, quæ relaxent: in iecinore vero ac ventriculo, additis etiam quæ mediocriter adstringant.

Quæ cataplasmata cordi, & pulmōni, & omnino pectori conueniant.

CAP. 17.

P Arcius vero ad pectus q̄ ad ea est adstringentibus vtēdum: q̄n talia humores q̄ phlegmonē excitant, in pulmones & cor nonnunq̄ reprimunt. Ac cibus potius horum firmitudini est consulendum. Neq̄, n. sicut in iecinore & ventriculo, ita hic quoq̄ tenuissimo victu est vtendū. in illis nanq̄ alimentū concoquitur: metusq̄ est ne ipsis phlegmone laborantibus nec nutrimentum rite concoquatur, & phlegmone augeat. In pectus vero t̄m alimenti iam concocti peruenit, quantū vni ipsi particula nutriendæ satisfaciat. Ac longe q̄dem magis in pulmonis phlegmone abstinentum ab adstringentibus est: q̄n in eo ipsis quoq̄ relaxantibus admiscendū aliquid acriū

Septima Classis.

kkkkkk quodāmodo

Gal. methodi medendi

quodammodo & euidenter calfacientium est. Quippe foras trahere potius, q̄ reprimere, in eo debemus. Itaq; etiam cucurbitula vtiliter ijs qui sic laborant, si prius sint vacuati, applicabitur. Si vero abundantia succorum (quam vocant Plethoram) in his sit, non magis ex pulmone in pectus aliquid excrementi transferet, quam ex toto corpore attrahet in vtrunq;.

Cataplasmata laboranti cerebro & capitis partibus accommodata.

CAP. 18.

E Adem ratioe nec in cerebri & eius membranarū phlegmonis, cucurbitulis in morbi initio vtetur: verū vbi nec influit adhuc quicq; & totum corpus prius est vacuatū. At reprimentibus in his quoq; inter initia vtendū. Sed cum ossibus cranij mediū occupantibus, in altum descendere reprimentium vim cupimus: eorum quæ præire ac deducere ea possunt, aliquid reprimentibus admiscebimus. Ea sunt quorū substantia ex tenuibus partibus constat. Sanè acetū nō modo tenuiū partiū est, sed etiā non mediocrē reprimendi vim obtinet. Quo profectō rationalius in principijs affectuum ipso vtuntur, rosaceo admiscentes. Procedente vero tempore etiā spondylii & serpilli (quibus iam non modo partium tenuitas, sed etiā calor inest) aliquid admiscunt: quo scilicet tēpore transire ad ea quæ concoquant ac digerant conuenit, atq; hæc vtraq; valentiora q̄ postulet ipsa pars phlegmone affecta deligere: ceu viribus eorū per ea quæ intersunt ossa remittendis. Sanè ad eum modum & castoreo vtimur: cum tñ eo in alijs phlegmonis minime vtamur, quīs etiā in summa inclinatione sint. est enim calidius id, q̄ vt phlegmonis sit idoneum. At vero locis circa cerebrum, phlegmonis ipsis iam inclinantibus, est vtilissimum: qm̄ nō continuo his, sed ossibus interuenientibus occurrat. Inest autē eiusmodi pharmaco & partium tenuitas, quod ipsum ijs quorum per densum obicem transmitti vim oportet, est accommodum.

Quæ partes per quas vias, & per quæ remedia vacuentur.

CAP. 19.

Illud te profectō non fugit, nos singularum particularum meatus, qui ijs ad superuacuorum emissionem sunt proprii, fluxiles reddere: Intestino, ventriculo, & mesenterio, & concauis iecinoris, intestinum rectum: Renibus, vesicæ, iecinoris gibbis, venæ cauæ, & arteriæ magnæ, & oibus quæ in lumbis habent, eum qui vrinis est delegatus: Pulmonibus & pectori, ipsam asperam arteriam, & fauces: Cerebro & eius inuolucris, eum qui per palatum & nares descendit. Paritur fluxibilitas ijs quidem quæ per sedem excerni habent, mulla, & cibus ijs qui ventrem molliunt, & pharmacis quæ modice proritare possunt. Quæ, n. acriora sunt, vitare oportet: qm̄ phlegmonas exacerbent. Ad ventriculū vero, secur, & lienem, siquādo phlegmone sint vexata, nec mulla ipsa est vtilis, qm̄ illico in bilem transeat, ac viscerum phlegmonas augeat. Excrementa vero vt cum vrinis excernantur, ijs medicamentis, quæ vrinas mouent, (Diuretica Græci vocāt) promouebis: Non secus quæ in pectore & pulmone continentur, tussit (per ea scilicet quæ hanc moueant) vacuabis. Porro in opere de medicamentis cuiusq; materiam didicisti, non eorū modo quæ iam comprehensa sunt, sed etiam quæ cerebri membranarumq; eius superflua per nares emittunt.

Quo tempore, & qua ratione cataplasmata relaxantia, & balneum agrotos inuent.

CAP. 20.

E Tenim horum quoq; omnium vberem materiæ supellestem in illis commentarijs habes. Quare abunde sunt ad rem præsentem, quæ hæctenus de phlegmone laborantium partium differentia disputauimus. Dicturus, n. plura de ijs sum in ea methodo, quæ oium tumorum qui præter naturā sunt, curationem cōprehendet. Neq; n. in præsentia dedita opera & studio hunc sermonem sum ingressus, sed præter pensum in eum, sequela quadam rerum inuitante, diuertit. Siquidem propositum nobis in hoc libro non fuit, vt te partis cuiusq; phlegmone obsessæ optimam curationem docerem; immo vt noxā eorum ostenderem, quibus cataplasmata in febris non vacuato prius toto corpore imponuntur: potissimum vbi intra corpus aliquid phlegmone infestatur. Quippe si ambiens ita calet, vt materias valenter liquet, maior noxa eiusmodi cataplasmatum succedit q̄ lotioni in balneo. Quamq; autumant qui quotidie præcordia perfundunt, & cataplasmatum inducunt: nō modo nullam ex ijs noxam, sed etiam magnam vtilitatē ægris cōparari: contra ex lauando non modo nullam vtilitatem, sed etiam maximum incōmodum: scilicet ignorantes sicuti reliquorum oium quæ circa ægrum administrant, ita & balneorum naturam. Ego vero de vniuersa earum vi in superioribus disputauī plenissime. Nunc tñ dixisse est satis, quibusdam prorsus nihil nociturum balneum, quibusdam minus q̄ cataplasmata. Quod enim in præcordijs relaxantia (quæ isti vocant) præsidia faciūt, id balneum in toto efficit corpore. Eoq; cum in remissione febris adhibet, corpore iam mediocriter transpirante, non exiguū affert cōmodum, oia ex eo tum fuliginosa excrementa, tum fumida educēs. Et si quidem nullius visceris imbecillitas subsit, proficiet ægotanti: si tñ horror inter exhibendum non incidit. Tribus, n. his in balneo quod in quacunq; febrī adhibebis, intentus sis oportet: Vni, q̄ citra horrorem sit administratum: Secundo, q̄ nullum primæ notæ viscus sit imbecillum: Tertio, q̄ multitudo crudorum humorum in primis venis non contineat. Horror nanq; (vt prius dictum est) non solū intendere iam præsentem febrem potest: sed etiam cum nō fuit, eam interim excitare. Partes vero imbecillæ liquatas iam humores magis recipiunt q̄ anteq̄ liquarentur. Crudorum vero humorum copia in totum corpus digeritur. Horum si nihil obstat, ex balneis duo hæc ægro cōpendia accedant: & q̄ redundantiæ humorum aliquid vacuabit, & q̄ multum febrilis caloris transpirabit.

Quod

*id. ca. iij. mach. cap. 15. H.
ca. 2. ad glan. cap. 12. H.
ca. 3. t. cris. cap. 3. ca. in
ib. t. consa. vrb. cap. 107.*

† In impressis
codicibus ad
ditur pui. ino

A Quod si præterq̄ nulla princeps pars imbecilla sit, etiã inferioris notæ partium aliqua sit inuualida, veluti podagricis pedes, & ijs qui articulari vitio laborat (Arthriticos Græci vocant) vniuersi corporis articuli, maxima salutis pars ægro ex balneo cõparabitur: ipsis infirmis partibus quæ superuacua sunt, excipientibus. Assolent, n. nonnunq̄ & citra balneũ superuacanea in partes infirmas confluere. A balneo vero magis: utpote tum succis ipsis per id liquatis, tum vijs per quas meent patefactis. Ambo, n. hæc ex moderato calore proueniant necesse est, tum vt humores liquentur, tum viã dilatent. Proinde fit vt, cum iecur, ventriculus, pulmones, pectus, vel principum id genus partium aliquod imbecillũ sit, maxime lædantur quicunq; se lauerint, si illis superuacua in corpore sint: ij demq; ipsi cataplasmate vli, duplex incõmodum sentiant, nullo cõmodo. Quippe balneum tum corpus totum vacuat, tum quod humidum est ac fuliginosum, digerit: Relaxantia cataplasmata, ac similibus facultatis perfusiones, vt nihil horum bonorũ afferunt, lic superuacuum omne ad imbecillius, quodcunq; id circa mediũ corpus sit, contrahunt, siue iecur id, siue ventriculus, siue septum trãuersum, siue mesenterion, siue ieiunũ, siue colon, renes ue sit. Quod si diligentiam ostentare volentes, etiã pectus vnã excalfaciant: vel in ipsum, vel etiã in cor, vel in pulmonem superflua rapiunt. Voco imbecillã partem, vel quæ natura est intemperatior (alij nanq; aliã sic se habet) vel quæ ex precedente aliquo morbo intemperiem contraxit, vel quæ in presenti tẽpore in hanc sit perducta. Non, n. partium oium, quæ aut phlegmone laborat, aut putrescentes humores, aut obstructions continent, virtus statim infirma est: promptius tñ in ijs quoq; superuacuum, qualecunq; id sit, in ægram partem ppter calorem quem affectus excitat, fert. Quippe particula quã obstructio, aut putredo, aut phlegmone obsedit, febris ipsius veluti focus est. Ergo cum huic ppter calorem sua sponte trahenti aliã quepiam occasio extrinsecus ex ijs quæ potestate excalfaciant, accessit, necesse est affectum intendi. At vero si quis, vt prædictum est, toto corpore prius vacuato, relaxantibus curet, vbi scilicet maxima febris non adest, vtiq; pdesse aliquando potest. Tum vero, ceu dictum etiã est, lauare citra noxam licet. Cauendum tñ à frigido solio his est: qñ & crudi & putrescentes succi, minus apti ad exhalandum redduntur, si quis in eo moretur. Sanè officit ijs etiã si aqua admodum sit frigida: qñ sic affectorum tũ corpus, tum vel maxime afflicta particula diffilari euaporariq; postulat. Quo fit, vt vel perfundere illos aqua idonea soleamus, vel si moderate, quæ in natatione est, frigeat, ingredi permisos celeriter exire iubere. In pgressu tñ morbi, quo tempore & absumpta iam superuacua sunt, & tum crudatam putrescentia concocta, & cataplasmatibus relaxantibus, & balneis sine periculo vtare.

† At. 3. d. omes
 ¶ or. i. minus
 apti ad conco-
 ctionem.

B Porro aptissimum in febribus quæ intermittunt, & repetunt, tempus est cum, vt dictum est, exhalare iam cõperit febrilis calor. Statim enim corpus ad nutrimentum præparat, huius quoq; opportuno tempore ex duplici coniectato respectu: nempe summo præcedentis accessionis vigore, & futura principio. Ad hæc nanq; spectantes, operam dabimus vt q̄ longissime ab utroq; nutriamus. Ergo si spatium quod inter summum prioris accessionis vigorem, & sequentis principium interuenit, satis sit amplum, facile est idoneum tẽpus inuenire. Sin exiguũ id fuerit, alterum facias necesse est, vt aut ægrum admodum adhuc calentem nutrias, aut sequentis accessionis inuasionem iam iam affutura. Quo magis præfagio medici eiusmodi febris indiget, qui primis statim diebus quanto spatio duratura febris sit, conijciet. Quippe si cõtinens fuerit, constat breui finiendam. Si itaq; vltra septimum progressura non videbitur, prorsus continendus à cibo eger est: vtiq; si virtutem nõ defecturam conijcimus. Sin ad nonum, aut vndecimum, aut quartumdecimum vsq; progressura videtur, aut etiã in septimo finienda, ceterum æger vires infirmiores habere, q̄ vt in tantum tempus sufficiat: necesse erit nutrire, ac deligere, sicut in re ancipiti couenit, quod minus sit noxium: distinguendo id discernendoq; ab eo quod magis sit nociturum, idq; tum ex loco afflicto vnã cũ affectu, tum accessiõis & principij & summi etiã vigoris cõsuetudine. Si quidem vbi vel iecur vel ventriculum phlegmoneprehendit, perniciosissimũ est ante accessionem cibare: Vbi hæc abest, quibus infirma est virtus, vtilissimum. Assolent enim eos qui ita se habent, iecinore quidem afflicto, alui deiectiones vnã cum accessionibus inuadere: ore autem ventriculi vexato, syncope. In alijs vero animalis instrumentis, quod iam dictis portione respondeat, tum ex situs eorum ratione, tum dignitatis, æstimabis. Ageturq; de ipsis postmodum. At summi vigoris, & accessionis principij morem sic consideres, cenfeo. In summo vigore notabis, an citra magnitudinem febrilis caloris siccus sit & squalens, an citra squalorẽ vrens. Priorem nanq; humectante victu madefacere q̄ primum oportet: In secundo, dum plurimum caloris se remittat, expectare. In principij vero accessionis more æstimabis, an corporis extrema perfrigeret, & magnam sanguinis reuocationẽ ad interiora corporis faciat; an omnino corpus nõ premat: Quippe secundũ hoc, ceu facile mansuetum ue, contenes. In priore distinguas oportet. Nam si absq; visceris phlegmone, aut succorum redundantia, motus ad interiora in accessionibus pollet, nihil offendet paulo ante cibans: Sin vel phlegmone, vel redundantia sublit, cauenda est ante accessionem cibatio, ceu res maxime noxia.

* sicut i. i. e. i. cõ
 tinua est i. cod.
 græcis. sicut
 xos legit Lina
 cer.

C Quo pacto ratio vultus, æstimato initio ac febris vigore, statuenda sit. CAP. 21.

* sicut i. i. e. i. cõ
 tinua est i. cod.
 græcis. sicut
 xos legit Lina
 cer.